Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHEN KERTOMUS VUODELTA 2018 (K 11/2019 vp)

- **Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto**

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomuksesta vuodelta 2018.

Liikennettä ja viestintää koskevia kanteluita tehdään oikeusasiamiehelle suhteellisen vähän, hieman yli 100 vuodessa (163 kantelua/2018). Tyypillisesti liikennettä ja viestintää koskevat kantelut ovat olleet hyvin moninaisia ja koskeneet yksityiskohtaisia asioita (joukkoliikenteen palvelut, lippujen hinnoittelu ja myynti, ajoneuvojen rekisteröinti, lupa-asiat, postipalveluiden saatavuus, tienpito ja liikennemerkit). Hallinnonalan lisäksi liikennettä ja viestintää koskevia kanteluita on tehty myös kolmesta alalla toimivasta valtionyhtiöistä (Yleisradio Oy, Posti Group Oyj ja VR-Yhtymä Oy).

Eduskunnan oikeusasiamies on omana aloitteenaan ottanut tutkittavakseen asioita, kuten esimerkiksi Liikenteen turvallisuusviraston asiointipalveluihin liittyvät tietoturvakysymykset ja sitä koskevat menettelyt. Lisäksi oikeusasiamies on antanut kertomusvuonna kolme lausuntoa liikenne- ja viestintäministeriön valmistelemista hallituksen esityksistä, jotka käsiteltiin edellisillä valtiopäivillä.

Perustuslain 109 §:n mukaan Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa viranomaisia, virkamiehiä, julkisyhteisön työntekijöitä ja muita julkista tehtävää hoitavia, että ne tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tätä tehtävää hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. Vuosikertomuksen mukaan monet liikennettä ja viestintää koskeneet kantelut ovat kuitenkin liittyneet sellaisiin asioihin, joihin oikeusasiamiehellä ei ole ollut toimivaltaa.

Ministeriö ottaa lausunnossaan esille seuraavat asiakokonaisuudet:

- Liikenteen turvallisuusviraston Trafin tarkastus 30.10.2018: Tarkoituksena oli saada tietoja viraston toiminnasta yleisesti ja keskustella erityisesti sellaisista Trafin tehtävistä, joissa kansalaiset kääntyvät Trafin puoleen (luvat, hyväksynnät, päätökset ja tiedustelut). Tarkastus ei johtanut toimenpiteisiin.

- Kauko-ohjattavat lennokit: Oikeusasiamies antoi ratkaisunsa kauko-ohjattavien lennokkien (drone, droonit) lentorajoitusta koskevien merkkien kielestä (englanti). Liikenne- ja viestintävirasto on korjannut kieltomerkkien kilvet ja lentokieltoalue ilmaistaan kolmella kielellä (suomi, ruotsi ja englanti).

- Maastotarkastuksen suorittaminen: Oikeusasiamiehen antama lausunto maantielain muuttamista koskeneeseen hallituksen esitykseen johti siihen, että ministeriössä tarkennettiin lakiehdotuksen kirjausta avutavien tehtävien siirtämisestä julkisen tai yksityisen tahon hoidettavaksi.

- Ongelmat Liikenteen turvallisuusviraston asiointipalveluissa: Asiaan reagoitiin nopeasti, kun ongelmat tulivat ministeriön tietoon. Kyberturvallisuuskeskus selvitti viraston tilanteen. Ministeriö edellytti, että kaikki tarvittavat muutokset tehdään tietojärjestelmiin. Liikenne- ja viestintäviraston palveluille on käynnissä tietoturva-auditointi (sisältää eri vaiheita) ja se jatkuu joulukuuhun saakka. Väliraportti saatiin toukokuussa ja siinä selvitettiin viraston sähköisten palveluiden suunnitteluun, tuotantoon ja ylläpitoon liittyviä käytäntöjä. Kevään 2019 aikana tehtyjen muutosten jälkeen palveluista luovutettavat tiedot ovat viraston tekemän arvion mukaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) mukaisia. Loppuraportti on pyydetty 16.12.2019 mennessä ja se toimitetaan myös oikeusasiamiehelle. Liikenne- ja viestintäministeriö suhtautuu tietosuojaan erittäin vakavasti ja pahoittelee syntynyttä tilannetta. Kyseessä on ihmisten perusoikeus ja ehdoton edellytys viranomaistoiminnan yleiselle luotettavuudelle.

- Postinjakelun asianmukaisuus/tiedoksiantomenettely: Eduskunnan apulaisoikeusasiamies pyysi ministeriötä arvioimaan lakisääteistä tiedoksiantomenettelyn hoitamista ja sitä, olisiko postilain (415/2011) 21 §:n tarkoittamaan virkavastuuta tarvetta täsmentää tai muilla keinoin turvata tiedoksiantomenettelyn hoitamisen asianmukaisuus. Ministeriötä pyydettiin ilmoittamaan 1.4.2019 mennessä, mihin toimenpiteisiin esitys on mahdollisesti antanut aihetta. Ministeriö totesi vastauksessaan tehneensä alustavaa oikeudellista arviointia tiedoksiantomenettelyyn liittyvän virkavastuun täsmentämisestä. Ministeriö esitti kolme johtopäätöstä, mutta totesi, että lopullinen ratkaisu voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun eduskunnan apulaisoikeusasiamies on arvioinut Postin toimintaa ja perustuslain 124 §:n tulkintaa toisessa, vielä kesken olevassa tapauksessa (EOAK/1069/2019.

- PMI Rinteen hallitusohjelma: Postin toimintaan ja yleispalveluvelvoitteeseen tullaan tarkemmin palaamaan tällä hallituskaudella. Sitä tukee hallitusohjelman kirjaus:
  ”Tarkastetaan postilaki, säilytetään yleispalveluvelvoite.”
  ”Selvitetään vaihtoehdot sanomalehtien jakelun turvaamiseksi.”

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole huomautettavaa Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomukseen vuodelta 2018.

Silja Ruokola
Lainsäädäntöjohtaja

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi